

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiaka enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1, 50 — za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštnine.

Učiteljski zdravniški dom v Rogaški Slatini.

V nedeljo, dne 29. maja t. l. se je vršil v Celju prvi redni občni zbor zadruga Učit. zdrav. dom v Rogaški Slatini. V imenu načelstva je poročal začasni načelnik obširno o združnem poslovanju v času obstoja zadruga. Prejemkov je bilo od začetka poslovanja, t. i. 1. maja do 31. decembra 1920 K 38.740 (delež 38.200 K, vstopnina 540 K). Ker so v Ljubljani bivaioči člani prvega načelstva izjavili, da jim je zaradi oddaljenosti od sedeža zadruga in preobilice drugih poslov nemogoče posvetiti razvoju zadruga potrebno skrb in pozornost, jim je izrekel občni zbor na predlog zadržnika Ant. Petriček za izvršeno smotreno delo v prid učiteljstva in združnikov najtoplejšo zahvalo.

V načelstvo so bili nato izvoljeni: Anton Čnus, šol. ravnatelj na Dolu, načelnikom; Ivan Glinšek, nadučitelj v Rogaški Slatini, njegovim namestnikom; Vitko Jnrko, učitelj na Dolu pri Hrastniku, tajnikom; Ljudevit Černež, okrajni šol. nadzornik v Celju in Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu, članom; v nadzorstvo pa: Miloš Verk, učitelj pri Sv. Križu-Rogaška Slatina, predsednikom; Joško Bizjak, nadučitelj v Celju, njegovim namestnikom; Fran Krajnc, učitelj v Celju, Fran Voglar, učitelj v Celju in Martin Vrečko, učitelj v Šoštanju.

Cene sob znašajo na dan od 5—15 din, za goste neučitelje; popust za učitelje nezadržnike znaša 20% za združnike in njih rodbinske člane 40%. V 3 minute oddaljeni prvovrstni restavraciji je posetnikom Zdrav. doma na razpolago hrana (zajtrk, obed in večerja) na dan 7½ din, brez kruha.

Kakor se je zadr. načelniku zagotovilo, so združniki kot solastniki »doma« oproščeni taks (100 din.)

Prijavljenih je doslej 87 združnikov z 111 deleži.

Priglasitve sprejema in pojasnila daje načelnik. Istemu se naj naznanijo tudi želje glede poseta Zdrav. doma, da bo razvrstitev mogoča. Vstopnina znaša 20 K, delež 1000 K, ki se plača v poljubnih zneskih tekom 10 mesecev.

Posteljnega perila je sedaj precej na razpolago, vendar ne dovolj. Vsak gost naj vzame zato par rjuh in nekoliko obršal s seboj.

Dokument separatizma in demagogije.

V 25. šte. Radičevega »Slobodnega doma« od 22. t. m. citam v članku Rudolfa Hercega »Učitelj kao pomagači hrvatskomu seljačtvu« sledeče stavke, ki ne potrebujejo posebnega komentaria. »Odmah za prevrata godine 1918, nastalo je u mnogim hrvatskim društvima pravo tuđilo.

Počeli su se stidjeti hrvatskoga imena i uzivali su jugoslavensko. Ali Bog s njima! Tko se samo izlučuje iz hrvatskoga naroda — neka ide. Medjutim poslo se je još dalje. Različita hrvatska, srbska i slovenska društva počela su se slagati u jedno društvo, naravski sa sjedištem u Beogradu.

Ta sudbina imala bi u mjesecu srpnju ove godine zadesiti i »Savez hrvatskih učiteljskih društava«, kako to želi ministar prosvete i vera Sv. Pribičević. Kad bi se to dogodilo — otišla bi u nepovrat

sva muka, koju su hrvatski učitelji (još onda kad su imali 50 kruna mjesečne plaće!) skupili, da si u Zagrebu sagrade svoj »dom«, svoj »muzej«, svoj »konvik« itd. — sve bi to postalo vlastištvo jedinstvenoga »Udruženja« u Beogradu. Radi toga su medju učiteljima nastale dvije struje. Dne 15. srpnja vodit će se u Zagrebu medju hrvatskim učiteljima borba: za Beograd ili za Zagreb. Mi ćemo o tem još pisati, jer nam nije svejedno, kakvi su hrvatski učitelji. Svakako oni učitelji, kojima je Beograd bliži od Zagreba, ne mogu biti prijatelji hrvatskomu seljačtvu. Niti prijatelji, niti pomagači.

Evo Vam dokument separatizma! Upam pa, da najde hrvatsko učiteljstvo iz banovine pravo pot, ki nas preko historizma in plemenskih mej vodi v popolno narodno in državno edinstvo.

A. M.

HRĚN:

Kedaj se naj vrše počitniški tečaj?

Znano je, da se nameravajo prirediti o počitnicah razni poučni tečaji za učiteljstvo. Pri teh tečajih naj učiteljstvo svoje strokovno znanje razširi in poglobi, da bo s tem večjim uspehom moglo vršiti svojo nalogo. Brez dvoma je, da so ti tečaj velikega pomena in se jih bode učiteljstvo udeležilo v kolikor le možno velikem številu. Saj sami najbolj čutimo, kje nas žuli čevlji. Izmed vseh različnih poklicev si moramo ravno mi razširjati in poglobljavati svoje znanje najbolj skozi vsa leta našega delovanja. Potem se pa še dobijo ljudje, ki vidijo učiteljstvo samo takrat, kadar nima obilgatnih ur in je prosto, pa mu zavidajo počitnice. Koliko izvenuradnega časa mora pravi učitelj žrtvovati svojemu poklicu, na to taki ljudje ne mislijo! — Pa dovolj o tem.

Poučnih počitniških tečajev smo posebnost sedaj, ko vršimo svoj poklic iz docela drugih vidikov, kakor nekđaj ztasti v nekaterih strokah, krvavo potrebni. Pomislimo le na risanje, telovadbo, petje, zengljepis in zgodovino, rokotvorni pouk in srbohrvaščino, ki je glavna, četudi sem jo imenoval nazadnje. Torej na vseh koncih in krajih polno dela. Vsega ne bo možno izvesti naenkrat. Zato je potreba časa in sredstev. Najprej se bode pač vzelo najnujnejše.

Vsak poučni tečaj bode trajal prilično en mesec. Počitnic pa imamo dva meseca. Kedaj se naj vršijo torej tečaji: začetkem, sredi ali pa koncem počitnic?

Tečaj se naj vrše ob takem času, ko je pričakovati največ uspeha. In to je po mojem mnenju koncem počitnic; torej nekako v drugi polovici avgusta in v prvi polovici septembra. Učiteljstvo, ki se bode udeleževalo teh tečajev, mora biti sveže, ne pa zmučeno in izdelano od celoletnega mučnega dela v šoli. Le potem bode imelo od takih tečajev celotno korist. Torej že iz tega razloga ne kaže prirediti tečajev takoj v začetku počitnic. Na prvi pogled bi bilo primerno sredi počitnic. Potem bi imeli pred in po tečaju po 14 dni prosto. A tudi to ne kaže, ker so počitnice potem popolnoma raztrgane in tistih 14 dni nikomur dosti ne zaleže, če gre na oddih izven svojega službenega mesta. — Začetkom počitnic je tudi vročina najneznošnejša in mi naj bi se ravno takrat parili po šolskih sobah!

Še en razlog je, da se taki tečaj vrše koncem počitnic. Po mnogih krajih — zlasti v bivši Štajerski — imajo pouk do konca avgusta in šele potem počitnice. Udeleženci takih šol bi se lažje odrgall brez večje škode pouku samo za 14 dni, kakor pa za cel mesec.

V interesu prireditve teh tečajev in učiteljstva pričakujemo, da bodo merodajne oblasti se ozirala na ta dejstva in odredila, da se vrše tečaj koncem počitnic.

MIROSLAV ZOR:

Rokotvorni pouk.

V našo šolo se uvajajo deška ročna dela. Bil je že skrajni čas, da se je to začelo, kajti malo je narodov, ki imajo toliko različnih narodnih obrti, kakor je ravno naš jugoslovanski narod. Pa tudi pri nas izpodrinja te obrti tujezemska industrija. Svetovna vojna je sicer ljudstvo naučila marsikaj zopet doma izdelovati, kar se je prej drugje kupovalo. povojni duh pa se vseeno obrača nazaj — proč od doma.

To ni prav. Naloga naše narodne šole je, da deluje v to, da se ohranijo in izpopolnijo domače obrti in to ravno je namen uvajanju tudi deškega ročnega dela v šole.

Učiteljstvo pa ne sme samo otroke učiti dela, delovati mora tudi na to, da se povzdigne med ljudstvom zanimanje za domačo obrt, da se bo kupovalo domače izdelke in se jih uporabljalo. Domači izdelki so lepši in mnogokrat uporabnejši, kakor tuji tovarniški produkti in to mora narod spoznati ter primerno ceniti.

V šoli naj se poučuje v prvi vrsti praktična dela. Učenec naj dela to, kar rabi doma v vsakdanjem življenju. Pri praktičnem delu pa mora vladati dober okus. V šoli naj si učenec pridobi ta okus — če ga še nima. Mnogim je sicer že prirojen, treba mu ga je samo primerno razviti. Ravno to pa lahko napravi ljudska šola.

Razvijanje dobrega okusa je precej potrebno širšim slojem. Če stopimo v kmečko hišo — pa tudi v mestno stanovanje — najdemo največkrat na stenah vse polno raznih slik — vsakdo ima rad okrašeno stanovanje. Kako so pa razvrščene te slike? Prihite so ena poleg druge v neradni vrsti, nekatere vise postrani, ena je premahna, druga je zopet previsoka ali prenizko pritrjena. Kje je tukaj okus?

Ljudstvu je treba privzgojiti čut za lepoto in mu tudi pokazati, kako naj si okraši svoj dom.

Šolska soba bi morala imeti na oknih cvetice v lončkih in otroci jih naj bi sami nežovali, po stenah na hodniku in v sobi naj bi visele lepe skupine slik in nanje naj bi se učence pri vsaki priliki opozarjalo.

Praktični izdelki v šoli naj bodo izdelani z dobrim okusom. Kaj vse se lahko napravi! V 22. šte. »Učit. Tovariša« je g. Fr. Škulj prav lepo razpravljal o rokotvornem pouku. Res mnogo za dom pripravnega si pridobi učenec lahko v šoli!

S tem, da se je uvedlo deško ročno delo v našo šolo, je ta stopila velik korak bližje moderni delovni šoli, kakor je o njej razpravljala g. nadz. P. Flerè v 33. št. »Popotnika« in tudi v drugih. Delovna šola zahteva, kakor že ime pove, dela in sicer poučnega dela. Pri delu naj spozna učenec najvažnejše kar predpisuje učni načrt.

Tudi naša šola se počasi približuje cilju, ki ga nam kaže delovna šola. Preureditve se dajo le polagoma uvajati. Vsak šolski voditelj ve, kako trdi so naši krajni šolski sveti, če se hoče kaj novega upeljati v šolo. Počasi in vztrajno se pa le doseže tudi to. Treba je ljudstvu razložiti važnost deškega ročnega dela, treba mu je povedati, da bo to največ njemu v korist in udal se bo.

Ročno delo se najlažje začne uvajati pri risanju. Beseda »risanje« naj se v šoli sploh nadomesti z besedo »upodabljanje«. G. Drag. Humek razpravlja v članku »Umetniški vzgoji« v »Popotniku« št. 35, kako naj bi se vadilo risanje v zvezi z rokotvornostjo, z izrezavanjem papirja, lepenke i. dr. G. Škulj je sicer v zgoraj navedenem članku proti izrezavanju papirja, jaz sem zoper to izrezavanje tudi v uri ročnega dela, gojilo bi se pa lahko v risarski uri. Za 1. in 2. šolsko leto, ko se še ne more drugega delati, je to prav primerno delo za učence.

Pri risanju se mnogo lahko stori v prosep narodne umetnosti, lahko se sestavljajo in rišejo narodni ornament, ktere naj izvršujejo deklice pri vezenju in tudi dečki pri obdelavi lesa in drugega materiala. Iz narodnih motivov naj se sestavljajo tudi ornament, ki se lahko uporabljajo kot šablone pri stenski slikarji. Naš kmet navadno samo pobeli svojo hišo, ali ne bi bilo lepo, če bi si napravil šablone in okrasil belo steno. Tam kjer cvete lončarska obrt, se naj delajo v šoli ornamenta za okrasitev teh vrst izdelkov. Kako lepi so n. pr. ornamentirani lončki za sobne cvetice. Mnogo, mnogo takih primerov bi se še našlo.

Delo v prirodopisni uri izvršno služi učenju. Po navodilu učitelja naj nabirajo učenci produkte narave in delajo zbirke. Sušijo naj rastline, pripravljajo žuželke, plazilce in druge živali ter s tem poglobljajo svoje znanje in pomnožujejo — šolsko zbirko. V uri ročnega dela lahko delajo iz lesa zabojčke za shranjevanje naravnih in omarice za shranjevanje teh zabojčkov.

Delajo naj preprosta učila za pouk v prirodoslovju — kako bi se šolska zbirka učil na preprost način lahko pomnožila!

V knjižnici je mnogo nevezanih knjig, marsikaterega učenca bi veselilo, če bi znal vezati knjige.

In na deželi! Koliko je tam prilike za delo! Pri vsaki šoli naj bo vrt in njiva, kjer se bodo učenci učili vrtnarstva in poljedelstva. Produkti teh vrtov in njiv naj se porazdele med učence delavce, da bi imeli pri delu več veselja, ali pa naj se orodajo. Izkupiček se lahko porabi za šolsko knjižnico.

Upravičen je strah učiteljev pred poučevanjem deških ročnih del, kajti do sedaj se še na učiteljsku ni nikdo pripravljaj na ta predmet — in se morda tako kmalu ne bo. Treba nam je tečajev. Poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani ima namen ustanoviti na tehniški srednji šoli v Ljubljani šesttedenski počitniški tečaj za izobrazbo učiteljev rokotvornega pouka, kakor je bilo stavljeno na prosvetni program za proračunsko leto 1921./22. Naj se vrše tečaj za razne obrti, ki cveto med narodom: lesna, lončarska, pletarska, strgarska itd. Morda imenuje vlada nekaj rokodelcev-učiteljev, ki bi potovali v vse večje kraje naše domovine in ki bi poučevali učiteljstvo v tem ali onem obrtu.